

É o pediluvio da túa granxa o adecuado?

Esta é unha pregunta que nos facemos con frecuencia os médicos veterinarios, técnicos podólogos e asesores afíns á área da podoloxía bovina na Arxentina. Nesta nova entrega abórdanse as claves técnicas para auditar correctamente esta ferramenta de prevención.

M.V. Mariano A. Alonso[1], Hernán Moscuzza[2]
[1]Diplomado en Medicina e Produción Animal, La Vaca Chocha, Podoloxía Bovina
[2]Profesor adxunto, Departamento de Clínica, Facultade de Ciencias Veterinarias (UNICEN)

Un chega a unha granxa pola chamada dun dono ou dun mánager, onde lle comentan que hai moitos casos de dermatite dixital (DD) [tamén denominada 'enfermidade de Mortellaro'] ou, mellor aínda, porque hai moitas vacas coxas. A partir de aí comeza o traballo de espionaxe para poder facer un diagnóstico preciso e comprobar que as lesións que describen desde a leitería realmente coincidan co que está pasando no estabulo.

Considero que un bo programa preventivo podal consta de **catro piares**:

- un correcto diagnóstico (detección) dos casos patolóxicos,
- un programa de recorte funcional (prevención) e correctivo (vacas coxas),
- o monitoreo de factores de risco para a saúde podal do noso rabaño (establo),
- a auditoría do uso do pediluvio (deseño, formulación e frecuencia), motivo principal da nota que desenvolveremos a continuación.

Se nos detemos no correcto deseño do pediluvio, atopamos que existe unha enorme variedade de modelos e que non sempre se adaptan ás necesidades do estabulo. Moitas veces terminan sendo demasiado grandes, moi pequenos, curtos, excesivamente fondos ou demasiado baixos.

Ese abano de situacións fai que, aínda que se utilice a frecuencia de pasadas e a dose do produto adecuadas para o posterior tránsito das vacas, o tratamento resulte insuficiente ou deficiente. Como consecuencia, os produtores terminan frustrándose porque non logran obter os resultados esperados. Deste modo, non se logra chegar a ese **estado manexable da situación** respecto da prevalencia de DD, xa que esta é endémica, o que fai moi difícil a tarefa da total erradicación no establecemento.

Nas diversas capacitacións que brindamos, utilizo unha frase onde menciono que "**o pediluvio é o mellor socio do podólogo**", xa que nós preparamos as patas mediante os recortes para que o produto chegue mellor ás zonas máis álxidas onde se adoita atopar a DD. De forma repetida, unha pregunta que xorde constantemente por parte dos produtores e operarios é a seguinte: "Cando deixamos de pasar as vacas?". Ao cal sempre dou a mesma resposta: "Cando deixen de utilizar o selador (*posdipping*) durante a rutina de muxidura das vacas!", facendo un paralelismo entre a mastite e a DD. Que pode fallar se lles din que están pasando as vacas polo pediluvio, pero á hora de realizar un *score* hai unha elevada prevalencia

NAS DIVERSAS CAPACITACIÓNS QUE BRINDAMOS, UTILIZO UNHA FRASE ONDE MENCIONO QUE "O PEDILUVIO É O MELLOR SOCIO DO PODÓLOGO", XA QUE NÓS PREPARAMOS AS PATAS MEDIANTE OS RECORTES PARA QUE O PRODUTO CHEGUE MELLOR ÁS ZONAS MÁIS ÁLXIDAS ONDE ADOITA ATOPARSE A DD

de DD? Porque pode ocorrer que só estean pasando as vacas por este, pero os resultados non sexan satisfactorios, con prevalencias elevadas da citada doenza. Aí é onde toma fundamental importancia o deseño do pediluvio e deben ser tomados varios puntos en conta, que detallaremos a continuación.

O meu pediluvio ideal —e digo ideal porque non sempre é posible levalo á práctica— pode que non cumpra con todos os puntos que vou mencionar. Non obstante, é importante que varios deles se teñan en conta no momento de auditar o seu deseño e, se fai falta, propoñer as modificacións necesarias. A súa localización debe ser á saída da sala de muxidura, o máis afastado posible das instalacións, para facilitar o fluxo das vacas (*cow flow*), evitando atrasos durante a muxidura e esvaróns ao apuralas sobre o piso de concreto. A medida que aumenta o número de vacas en muxidura (VO), maior debe ser o ancho do pediluvio. Isto ten un impacto positivo sobre o fluxo de vacas, como o punto anterior. Sobre a lonxitude (longo), aconséllase que a vaca debe dar un número mínimo de pisadas ou pasos (polo menos tres), polo que debería ter unha longura mínima de 3,5 m.

En canto ao piso ou fondo do pediluvio, o ideal é que se atope a un nivel similar ao do piso polo que vén camiñando a vaca. Dese xeito, as vacas entran con maior confianza e non perciben un cambio brusco de profundidade, algo que adoita xerarlles rexeitamento no momento de ingresar nel.

No persoal, dou o exemplo de que non faga "efecto gardagando", estrutura enreixada, comunmente utilizada nos campos arxentinos para evitar que as vacas saian do establecemento, pero que permite o paso de vehículos sen necesidade de pechar un tranqueiro ou portada.

Seguindo coa confección do piso ou fondo do pediluvio, é importante que sexa chan, pero con certa rugosidade, para brindarlles adherencia ás vacas ao pisar e, por conseguinte, seguridade. Non se deben colocar listóns ou tabiques, xa que poden xerar medo ás vacas cando pisen, debido a que non poden ver o fondo pola presenza de contido.

Aconséllase que as paredes laterais sexan elevadas, para evitar derrames e favorecer o retorno das salpicaduras que se producen durante o paso das vacas. Ao tempo, os cordóns de ingreso e egreso non deben ter unha altura total de máis de 20 a 22 cm de altura. O enchido recoméndase ata uns 15 cm de profundidade; é conveniente realizar algún tipo de marca ou calado para respectar o volume adecuado de formulación e así evitar contidos moi diluídos (subdosificado).

O tubo ou cano utilizado para o desaugado e a limpeza do pediluvio, unha vez finalizada o paso das vacas, debería ter un diámetro mínimo de 10 a 15 cm. Isto facilita significativamente as tarefas de baleirado e limpeza, evitando que o manexo do pediluvio termine sendo unha tarefa tediosa polas dificultades para hixienizalo entre unha pasada e outra.

Estou convencido de que un dos puntos máis importantes que se deben ter en conta á hora de auditar o deseño e, por ende, o tamaño do pediluvio, é a cantidade de litros (auga e principio activo) por vaca de pediluvio armado. Aquí utilizamos unha dose mínima de 1,5 L/VO a unha dose máxima de 2,5 L/VO (de pediluvio armado). Por iso, estes deben estar deseñados para un número determinado de vacas e debe terse en conta esta medida para saber se estamos pasando as nosas vacas por un pediluvio que está funcionando correctamente ou as estamos pasando por un cuxo contido xa se encontra inactivo (afuncional). Sempre aconsellamos que os técnicos ou veterinarios que levamos a cabo esta tarefa contemos cunha cinta métrica que nos axude.

A continuación, vemos os cálculos que se han de realizar:

- volume total= (alto x ancho x profundidade)/1.000) ***medidas en cm
- dose de produto= [(alto x ancho x profundidade)/1.000)*0,05] (5 %)
- dose litros/vaca pasada= [(alto x ancho x profundidade)/1.000)*1,05]/ n.º de vacas a pasar

Concluímos esta nota cun paralelismo entre o uso do pediluvio e a tarefa de cravar un cravo cun martelo; para esta segunda tarefa precísanse varios golpes pequenos sen correr o risco de dobrar o cravo ou golpear a parede. Dar un só golpe de alta intensidade lévanos a correr riscos innecesarios, poderíase arruinar o cravo ou, peor aínda, a parede. Facendo referencia a unha frase popular, é importante ser máis consistentes (cunha boa frecuencia a doses adecuadas, por tanto, pequenas exposicións) e non darlle intensidade (con elevadas doses e poucas pasadas). ■